

בנק ירושלים

דוח על הסיכונים:

גילוי בהתאם לנדבך 3

ומידע נוסף על הסיכונים

ליום 30 ביוני 2021

הדוח על הסיכונים ומידע פיקוחי נוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל III הכולל תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו על ידי הבנק נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.bankjerusalem.co.il> כמו כן, הדוח על הסיכונים של הבנק נמצא באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il.

3	אינדקס טבלאות הגילוי
8	חלק 1 – יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
12	חלק 2 – סקירת נכסי סיכון משוקללים
13	חלק 3 – הרכב ההון והלימות ההון
21	חלק 4 – יחס המינוף
23	חלק 5 – סיכון אשראי
36	חלק 5א – סיכון אשראי של צד נגדי
38	חלק 6 – סיכון נזילות
41	חלק 7 – סיכונים אחרים

פרק	מספר טבלה	נושא	עמוד
1	טבלה 1:	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)	8
2	טבלה 2:	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)	12
3	טבלה 3:	תמצית הרכב ההון הרגולטורי לצורך חישוב יחס הון	15
	טבלה 4:	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)	16
4	טבלה 5:	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)	21
	טבלה 6:	יחס המינוף (LR2)	22
5	טבלה 7א:	חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם עניף הקורונה	23
	טבלה 7ב:	שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור	25
	טבלה 7ב:	שיעורי ההפרשה בפועל	26
	טבלה 7ד:	יתרות אשראי לפי ענפי משק	27
	טבלה 7ה:	התפתחות ביצועי האשראי לדיר ומדדי ביצוע עיקריים	28
	טבלה 7ו:	סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיר	30
	טבלה 8:	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)	31
	טבלה 9:	נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3)	32
	טבלה 10:	חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)	33
	טבלה 11:	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)	36
	טבלה 12:	הקצאת הון בגין התאמת שערון לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)	36
	טבלה 13:	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MRI)	37
	טבלה 14:	מתכונת גילוי על יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)	39
	טבלה 15:	מילון מונחים	42
	טבלה 16:	אינדקס	42

הדוח על הסיכונים - כללי

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2021 (להלן: "דוח על הסיכונים"). הדוח על הסיכונים, ערוך בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

דוח על הסיכונים זה כולל מידע נלווה ומשלים לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ.

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון ותהליכי הערכת הסיכון.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

לעניין השפעת התפשטות נגיף הקורונה על הבנק ראה להלן פרק סיכונים מובילים ומתפתחים, פרקים רלוונטיים נוספים בהמשך [פרק 1.6 לדוח הדירקטוריון וההנהלה](#) [לדוח הכספי ליום 30 ביוני 2021](#).

בעז ליבוביץ
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 17 באוגוסט 2021

מטרה ועקרון הגילוי

המידע שנכלל בדוח זה כולל את דרישות הגילוי שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור 651 "דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" של בנק ישראל שמבוססת על פרסומים של וועידת באזל (להלן: נדבך 3) ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות הגילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (ה-FSB) ודרישות הגילוי שפורסמו על ידי צוות משימה (ה-EDTF) שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (ה-FSB) לשיפור פרקטיקות הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים (להלן: EDTF). כמו כן, נכללו דרישות הגילוי הנוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (להלן: מידע אחר).

לאור זאת, הדוח כולל, בין היתר, את דרישות הגילוי הבאות, ככל שרלוונטי:

- גילוי על הסיכונים והחשיפות אליהם חשוף הבנק ואופן ניהולם;
- גילויים כמותיים על דרישות ההון ועל נכסי הסיכון בגין חשיפות אשראי, שוק ותפעולי;
- גילוי על חשיפות לסיכונים האחרים אליהם חשוף הבנק מעצם טבען של הפעילויות העסקיות שלו, כגון: סיכון משפטי, סיכון ציוד, סיכון רגולטורי וסיכון סביבתי;
- מידע כמותי ואיכותי בדבר שינויים משמעותיים שחלו מאז פרסום הדוח שנתי לשנת 2020 בחשיפות הבנק לסיכונים אלה ואחרים ואופן ניהולן;
- גילויים מכוח המלצות של EDTF ומקורות אחרים כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים ושינויים מהותיים במידע איכותי שנדרש מכוח המלצות כאמור;
- גילוי מיוחד על השפעת נגיף הקורונה, הסיכונים אליהם חשוף הבנק והאופן שבו פועלים כדי לנהל סיכונים אלה.

הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- בהתאם להוראת הדיווח לציבור 651 "דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" הדיווח הרבעוני הינו מצומצם יותר ביחס לדיווח השנתי. לדיווח רחב יותר ראה את [הדוח על הסיכונים \(נדבך 3\) לשנת 2020](#).
- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמשים בסיס לחישובים של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- מידע רלוונטי נוסף בדבר חשיפה לסיכונים מסוימים והיבטים נוספים שהגילוי לגביהם נדרש בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, ניתן למצוא בדוחות הכספיים של הבנק בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- מידע איכותי מפורט ברובו במסגרת הדוח השנתי, למעט אם חלו שינויים מהותיים בתקופה המדווחת. לאור זאת, יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם [הדוחות הכספיים לשנת 2020 ולרבעון השני לשנת 2021](#) ועם [הדוח על הסיכונים \(נדבך 3\) לשנת 2020](#).

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדיקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזרו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק. בנוסף, יכולה הפעילות להיות מושפעת מאירועי טבע, ובפרט, מהתפתחות מגיפת הקורונה.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם, המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם ועל מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

מסגרת הוראות רגולטוריות

בנק ירושלים בע"מ מפוקח על ידי בנק ישראל (להלן: "הפיקוח על הבנקים"), אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון הפיקוחיות המינימאליות בישראל, וכן, קובע מסגרת הוראות רגולטוריות לניהול בנקאי תקין ולדיווח.

לאור התפשטות מגיפת הקורונה בשנת 2020 פרסמו רגולטורים שונים שורת הקלות, בפרט, ניתן לציין את הוראת שעה ניהול בנקאי 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת.

לפירוט נרחב של ההנחיות וההקלות שפורסמו על ידי בנק ישראל והרגולטורים האחרים בעקבות אירוע התפשטות נגיף הקורונה ראה [ביאור 17 הוראות פיקוח ויזמות חקיקה, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021](#).

מעבר לרגולציה שהותאמה לתקופת התפשטות נגיף הקורונה, לפרטים נוספים אודות שינויים והקלות רגולטוריות, ראה [ביאור 17 הוראות פיקוח ויזמות חקיקה, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021](#).

יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KMI)

טבלה מספר 1 – יחסים פיקוחיים עיקריים:

ה	ד	ג	ב	א	
30/06/2020	30/09/2020	31/12/2020	31/03/2021	30/06/2021	
הון זמין (במיליוני ש"ח)					
963.6	972.6	988.9	1,013.8	1,061.7	הון עצמי רובד 1
963.6	972.6	988.9	1,013.8	1,061.7	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
963.6	972.6	988.9	1,013.8	1,061.7	הון רובד 1
963.6	972.6	988.9	1,013.8	1,061.7	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
342.4	349.2	345.4	348.7	366.9	הון רובד 2
1,306.0	1,321.8	1,334.3	1,362.5	1,428.6	הון כולל
1,306.0	1,321.8	1,334.3	1,362.5	1,428.6	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9,540.8	9,588.2	9,435.1	9,904.4	10,256.3	נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)
					סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
יחסי הלימון הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים					
10.1%	10.1%	10.5%	10.2%	10.4%	יחס הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
10.1%	10.1%	10.5%	10.2%	10.4%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
10.1%	10.1%	10.5%	10.2%	10.4%	יחס הון רובד 1
10.1%	10.1%	10.5%	10.2%	10.4%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
13.7%	13.8%	14.1%	13.8%	14.0%	יחס הון כולל
13.7%	13.8%	14.1%	13.8%	14.0%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
8.8%	8.8%	8.7%	8.7%	8.7%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽²⁾
1.3%	1.3%	1.8%	1.5%	1.7%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים
יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽³⁾					
15,787.0	15,592.5	15,694.8	16,480.7	16,945.3	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
6.1%	6.2%	6.3%	6.2%	6.3%	יחס המינוף (באחוזים)
6.1%	6.2%	6.3%	6.2%	6.3%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽⁴⁾					
2,992.9	2,707.0	2,808.3	2,576.2	2,500.4	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
1,046.4	1,051.6	1,008.3	987.5	1,078.9	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
288%	256%	279%	262%	235%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(1) יעד יחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדירקטוריון 10.0%.

(2) לפירוט השינוי בדרישת יחסי הון עצמי ראה פרק [הרכב ההון והלימות ההון](#) בהמשך. לרבות דרישות הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח.

(3) ראה להלן בפרק "יחס המינוף" להרחבה בנושא.

(4) ראה להלן בפרק "יחס כיסוי הנזילות" להרחבה בנושא.

סיכונים מובילים ומתפתחים

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר פרופיל הסיכונים אליהם חשוף הבנק ואחר אופן התפתחותו של פרופיל הסיכונים. ניטור זה מבוצע על ידי הבנק בשגרה ובוודאי שבשנה האחרונה עקב התפתחות תנאי קיצון, וזאת, בשל התפתחות המגיפה, השפעתה על פעילותו העסקית והתפעולית של הבנק ואי הוודאות שנוצרה במשק. ניטור זה נועד להבטיח עמידת הבנק ביעדיו ובמגבלות תאבון הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים, עלולים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים או לשנות את פרופיל הסיכונים של הבנק. בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו ואשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או גבוהה יותר.
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת יחידות הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים בפרופיל הסיכונים שלו. בדומה למערכת הבנקאית זיהה הבנק בעקבות התפתחות המגיפה פוטנציאל להתעצמות הסיכונים הבאים, ופעל לניטורם ולהידוק הבקרה עליהם: סיכון המשכיות עסקית, סיכונים אשראי, סיכונים שוק ונזילות, סיכון מודלים וסיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים סייבר ואבטחת מידע וסיכונים מעילות והונאות. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2021 חלה התאוששות במשק, תוצאת הצלחת מבצע החיסונים שסייעו לבלימת התפשטות המגיפה וחזרה של המשק לשגרה. כתוצאה, חל שיפור בפרופיל הסיכונים של הבנק, בעיקר, בכל הקשור לסיכון האשראי. ברבעון השני לא חל שינוי מהותי ומגמת השיפור נמשכה. עם זאת, הבנק ממשיך לנהל ולנטר את הסיכונים בהירות המתחייבת, תוך שהוא בוחן באופן שוטף את השפעת ההתפשטות החוזרת של המגיפה על מכלול הסיכונים הנמצאים בפרופיל הסיכונים התפעוליים והעסקיים, תוך שהוא מקפיד לעמוד בהוראות משרד הבריאות ובנק ישראל.

לפרטים נוספים על משבר הקורונה ראה בהמשך.

להלן ריכוז השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי, נכון לרבעון השני של שנת 2021:

גורם הסיכון	הערכה מוצעת
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה
השפעה כוללת של סיכונים שוק	בינונית
סיכון ריבית	בינונית
סיכון אינפלציה	נמוכה
סיכון שערי חליפין	נמוכה
סיכון מחירי מניות ואג"ח	נמוכה
סיכון נזילות	נמוכה
סיכון תפעולי	בינונית- גבוהה
סיכונים טכנולוגית המידע	בינונית
סיכונים אבטחת מידע וסייבר	בינונית
סיכון משפטי	נמוכה
סיכון רגולטורי	בינונית
סיכון מוניטין	בינונית
סיכון אסטרטגיה	בינונית-גבוהה
סיכון ציות	בינונית
סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	בינונית

להלן טבלה המרכזת את הסיכונים המתפתחים בבנק כולל סיכונים המשבר והמגיפה:

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון מקר-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים. התפשטות נגיף הקורונה הביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק ויש לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית והפוטנציאל לעלייה בתחום מימון פרויקטים בנדל"ן, כולל עלייה בסיכון המודלים על בסיסם נקבע חיתום ודירוגי הלווים. הבנק זיהה את האבטלה כגורם הסיכון המהותי ביותר לפעילותו. השפעת המגיפה על האבטלה ועל פרופיל הסיכון הייתה בפועל קטנה יותר – עקב הפעולות שבוצעו על ידי המדינה או על ידי בנק ישראל. הצלחת מבצע החיסונים, וחזרת המשק לשגרת פעילות שהחלה ברבעון הראשון הקטינה את אי הוודאות, הביאה לעלייה בביצועי אשראי, כשבנוסף, קיימת ירידה משמעותית בהקפאת התשלומים באשראי למגזר משקי הבית (לדירוג אחר) ויציאתם של הלווים מהקפאה מתבצעת בפרופיל סיכון נמוך יחסית. ברבעון הנוכחי נמשכה מגמה זו והיא גם מלווה בירידה ברמת הכשל בתיק הצרכני. עדיין קיימת אי וודאות בנוגע למגיפה והשפעתה על תנאי המאקרו (כמו גם ההתנהלות לגבי החל"תים). מספר גורמי סיכון המשיכו לגלות יציבות גם ברבעון הנוכחי – האינפלציה (שעלתה במקצת אך השפעתה עדיין נמוכה יחסית), מחירי הדירוג ממשיכים לגלות איתנות. פרופיל סיכון האשראי בכל הקשור למשכנתאות השתנה במהלך הרבעון עקב החלטה רגולטורית שהשפיעה על שיעורי הפירעון, אולם בשלב זה, לא שינתה באופן משמעותי את פרופיל הסיכון של תיק האשראי. אין שינוי בפרופיל סיכון האשראי של הבנק ברבעון הנוכחי, ויש להמשיך לנטר את תיק האשראי לאור התפתחות המגיפה, ולהמשיך ולבחון את רמת הכשלים בתיק הצרכני ובתיק המשכנתאות (גם לנכח ההפרשות).
סיכונים תפעוליים	האתגר לנהל את הסיכון ולהמשיך בביצוע פעולות למרות שייתכן שתהיה מצבת עובדים נמוכה וקושי בהגעה למקום העבודה במקרה של התפשטות חוזרת של הנגיף. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל בשנה האחרונה מעבר של עובדים לעבודה מרוחק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק. הבנק הידק את מהלכי הבקרה כדי להתמודד עם פוטנציאל הסיכון הנובע מעבודה מהבית. במהלך הרבעון הראשון, עם הצלחת מהלך החיסונים והירידה בהתפשטות הנגיף, חלה התמתנות בפרופיל סיכון זה והיא נמשכה גם ברבעון הנוכחי, אך עדיין אין ירידה ברמתו. ברבעון הנוכחי השכיל הבנק לעבור לעבודה מהבית, מיד עם תחילת מבצע "שומר חומות", והוכיח את יכולת ההמשכיות העסקית והתפעולית שלו. יכולות אלה ישמשו את הבנק גם במידה ותחול חס וחלילה, התפשטות נוספת של המגיפה. הבנק ממשיך כשגרה לשדרג את יכולות הטיפול שלו בסיכון מעילות והונאות, סיכונים סייבר ועוד.
סיכון סייבר	אפשרות תקיפת סייבר על מערכות ה-IT של הבנק ואתרי הבנק, אשר עלתה עם פרוץ המגיפה ועם המעבר לעבודה מהבית. תקיפת סייבר עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. הבנק נמצא בשנים האחרות במהלך סדור לשדרוג יכולות הגנת הסייבר שלו והגביר את הניטור לאור העלייה בפוטנציאל סיכון זה, מעת פרוץ המגיפה. לשיפור שחל בפרופיל הסיכון של הבנק ברבעון הקודם וברבעון הנוכחי, השפעה נמוכה יחסית על פרופיל סיכון הסייבר, גם לאור פוטנציאל התקיפה של גורמים עוינים.
סיכון מודל עסקי	איומים אשר יכולים לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים משקיים וענפיים כולל שינויים טכנולוגיים. משבר הקורונה הקשה השפיע על יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו, אך עם זאת, הבנק השכיל להמשיך ולהרוויח בשנת 2020. החל מתחילת השנה, עם ההתאוששות במשק, כתוצאה מהירידה בהתפשטות המגיפה, נמצא הבנק בפרופיל סיכון עסקי מתון יחסית, כולל עלייה בביצועי אשראי לדירוג, המשך הירידה בהקפאות האשראי לדירוג והצרכני והמשך העמידה בתאבון הסיכון הגלומים בפעילותו העסקית. הבנק אישר בימים אלה את התוכנית האסטרטגית החדשה שלו.
סיכון רגולטורי	השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות. בתקופת הקורונה פעלה הרגולציה בכדי לתת הקלות, ביניהן, הקלות על יחסי ההון והמינוף. לרגולציה הענפה יש השפעה על פעילות הבנק גם בימים שלאחר הקורונה, בפרט, לאחר שהוסרו או עודכנו ההקלות שנקבעו בעת הקורונה, שחלקן רלבנטיות ונדרש להערכתן, לאמץ גם בשגרה (הון נוסף בגין ביצועי משכנתאות). להחלטות הרגולציה יש השפעה גם על פרופיל תיק המשכנתאות של הבנק ועל פרופיל תיק האשראי בכלל. תוקפן של מרבית ההקלות הוא עד 30 בספטמבר 2021.
סיכון ציות	הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות צרכניות, חוקי מיסוי, הפסד פיננסי כתוצאה מהתממשות הסיכון ההתנהגותי (Conduct Risk) ודרישות בתחום הלבנת הון ומימון טרור. הבנק ממשיך לשדרג את הטיפול שלו בסיכון זה.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

במהלך שנת 2020 פרצה מגפת הקורונה בישראל ובעולם ברמות התפשטות משמעותיות. בישראל ובעולם הוכרזו צעדי ההתגוננות הכוללים בין היתר את הגבלת המעבר בין מדינות, החלת אמצעי בידוד, צמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף הביאה לזיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים הרעה כלכלית מהותית ברמה עולמית ובפעילות המשק בישראל. התקדמות מבצע החיסונים, שהחל בישראל בדצמבר 2020, הצליח למתן מאוד את התחלואה וההדבקה וכתוצאה מכך בוטלו רוב המגבלות וחל שיפור בסביבה הכלכלית בישראל. בסוף הרבעון השני, החלה התפשטות נוספת של המגיפה, שבגינה הוטלו הגבלות חדשות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2021 חל שיפור משמעותי במשק הישראלי, כתוצאה מהצלחת מבצע החיסונים בלום את התפשטות המגיפה. המשק חזר לשגרה שלפני ימי הקורונה, רמת האבטלה ירדה, אם כי טרם חזרה לרמתה לפני תחילת המגיפה, רמת הקפאות האשראי ירדה באופן משמעותי ומחירי הדירור שיש להם השפעה על פעילות הבנק, גילו חוסן רב. ברבעון השני של שנת 2021 לא חל שינוי מהותי לעומת רבעון קודם ומגמת השיפור נמשכה.

ברבעון השני עלייה בפעילות הבנק, המתבטאת בעיקר, בביצועי אשראי גבוהים למשכנתאות. במהלך הרבעון השני חלה עלייה של 3.4% ביתרת תיק האשראי של הבנק. עיקר העלייה היא ביתרת המשכנתאות (בסך של 448 מיליון שקלים). בנוסף, חלה ירידה משמעותית בשיעור הקפאת תשלומי המשכנתאות ברבעון הנוכחי. שיעורי הכשל בתיק המשכנתאות שומרים על יציבות והם נמוכים מאוד.

באופן דומה, חלה עלייה בסך הביצוע הצרכני הרבעוני והוא מתקרב לסך הביצוע הרבעוני טרום הקורונה. נכון לסוף הרבעון השני של שנת 2021, חלה ירידה משמעותית בשיעור ההלוואות הצרכניות המוקפאות. ניתוח שמבצע הבנק מלמד כי שיעור הפיגורים והכשלים בקרב הלקוחות שביצעו מהקפאה היו נמוך. חלה ירידה בשיעור יתרת ההפרשה מסך האשראי (שיעור הכיסוי) הצרכני ל- 7.6% לעומת 9.8% ברבעון הקודם ולעומת 10.7% בסוף שנת 2020. לתוצאה זו השפעה גם על הירידה בשיעור יתרת ההפרשה בכל תיק האשראי (יחס כיסוי תיק האשראי) ל- 1.3% ברבעון הנוכחי לעומת 1.8% בסוף שנת 2020. שיעור הכשלים בתיק האשראי הצרכני ממשיך לרדת גם ברבעון הנוכחי. באשראי שניתן על ידי הבנק לליווי פרויקטים, חלה ירידה בקצב המכירות ובקצב הביצוע, כתוצאה מכניסת פרויקטים חדשים, והפעילות מתנהלת ברמת סיכון נמוכה יחסית.

כמו בעת התפשטות המגיפה ממשיך הבנק לשמור על פרופיל סיכון מתון של סיכון השוק והנזילות שלו. מדדי סיכון השוק של הבנק ממשיכים לשמור על ערכים בהתאם לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. הבנק מפנין עצמה גבוהה בכל הקשור לרמת הנזילות שלו, כאשר מדדי הנזילות ממשיכים לשמור על ערכים גבוהים מאוד, גם יחסית למערכת הבנקאית.

הבנק ממשיך לטפל בהיבטי הסיכון התפעולי שלו, ולחזק את יכולת הבקרה שלו באופן שוטף, תוך שהוא חוזר בהדרגה החל מהרבעון הראשון לשגרת פעילות תפעולית דומה לזו שלפני הקורונה. נדגיש כי במהלך כל האירוע השכיל הבנק לשמור על רציפות עסקית ותפעולית, על אף השפעת המגיפה על כוח האדם הזמין לפעילות. הנהלת הבנק ממשיכה לקיים מעקב אחר התפתחות המשבר וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בניין ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. בימים אלה אושרה התוכנית האסטרטגית של הבנק אשר עתידה להגדיל את ערך הבנק ללא שינוי מהותי בפרופיל הסיכון שלו. יחידות הבנק, האחריות לניהול ובקרת הסיכונים בתחומי הפעילות השונים של הבנק ממשיכות בניטור התפתחות פרויקט הסיכונים של הבנק. באופן שוטף, בוחן הבנק את פרופיל סיכון האשראי של הלקוחות שסיימו את תקופת ההקפאה שלהם. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות התפתחות פרויקט הסיכון של הבנק.

בכלל, פרופיל הסיכון של הבנק, נכון ל- 30.6.2021 מתון יחסית, אך הבנק ממשיך לנטר את התפתחות פרויקט הסיכון ועוקב אחר כל שינוי היכול לנבוע מהרעה במצב המגיפה והשפעתה על המשק הכלכלי.

כאמור לעיל, לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תגובות בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים שלא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע בתמצית כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. ליום 30 ביוני 2021 היקף התשלומים שנדחו בבנק עמד על סך של כ- 164 מיליון ש"ח ויתרת האשראי בגינה נדחו התשלומים עמדה על סך של כ- 1.1 מיליארד ש"ח.

על רקע אי הוודאות, נרשמו בשנת 2020 הפרשות להפסדי האשראי החוזיים כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה. בחישוב ההפרשה הבנק הביא בחשבון את היקף והרכב הלווים אשר ביקשו את דחיית התשלומים או שסיימו את ההקפאה, תחזית בנק ישראל לגבי שיעור האבטלה החזי וגם החמרה אפשרית ברמת הכשל העתידי של לקוחות הבנק אשר לא ביקשו דחיית תשלומים.

במהלך החצי הראשון לשנת 2021 המשיך הבנק לעקוב אחר ההתפתחויות ברמה המקרר כלכלית ובפרופיל סיכון תיק האשראי. לאור קיטון בהיקף דחיות תשלומי האשראי וחזרת הרוב המכריע של הלווים לתשלום שוטף ונאות ברמת כשלים נמוכה יחסית ובהמשך להתאוששות המשק הישראלי ועדכון תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל לגבי שיעור האבטלה החזי, עדכן הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים.

בתקופת הדוח נרשמה ירידה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים בסך של כ- 32.0 מיליון ש"ח לעומת גידול, על רקע משבר הקורונה, של 49.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים אודות היקף דחיית התשלומים וההפרשות להפסדי אשראי ראה **פרק 3 בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.**

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרר כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

לפרטים נוספים אודות גילוי בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה **ביאור 17 הוראות פיקוח ויזמות חקיקה, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.**

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות נב"ת 203-209. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו, וכן שינויים נוספים כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינוי באיכות התיק ונתונים כלכליים, וכן שינויים בשיטות החישוב לרבות שיטות להפחתת סיכון (CRM). חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש במסגרת **נדבך 1** על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

טבלה 2 – סקירת נכסי סיכון משוקללים:

	א	1	1
	נכסי סיכון משוקללים ^(*)	דרישות הון מזעריות ^(*)	
	30/06/2021	30/06/2020	30/06/2021
	במיליוני ש"ח		
1	סיכון אשראי ⁽²⁾⁽³⁾	8,899.5	8,252.0
6	סיכון אשראי של צד נגדי ⁽³⁾	122.2	113.0
10	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	0.3	1.6
15	סיכון סילוק (Settlement risk)	-	-
25	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקלי סיכון 250%)	196.3	215.3
	סך הכל סיכון אשראי	9,218.3	8,581.9
20	סיכון שוק ⁽³⁾	56.7	35.3
24	סיכון תפעולי ⁽³⁾	961.2	923.6
27	סך הכל	10,236.2	9,540.8
		818.9	

- (*) דרישת ההון המזערית רובד 1 של הבנק הינה 8.7% (ראה [פרק הרכב ההון והלימות ההון](#) להלן). חישוב דרישת ההון מבוסס בהתאם לנב"ת 301 על יחס הון מזערי של 8%.
- (1) לדרישה זו מתווספת דרישת הון בסך 1% מיתרת ההלוואות לדיור ככרית ספיגת הפסדים נוספת מעבר לדרישת הוראות באזל, לבד מהלוואות חדשות שבוצעו החל מיום 19 במרץ, 2020 עד לתום תקופת הוראות המעבר ביום 30 בספטמבר, 2021 (אלא אם כן תקופת המעבר תוארך פעם נוספת). יתרת ההלוואות שניתנו במהלך התקופה כ-2.7 מיליארדי ש"ח.
- (2) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.
- (3) מחושב בהתאם לנישה הסטנדרטית.

מבנה ההון הרגולטורי

ההון הרגולטורי הינו הבסיס לחישוב יחס הלימות ההון שמחושב כיחס בין סך ההון הרגולטורי הכשיר לבין נכסים משוקללים בסיכון. מדידת ההון הרגולטורי מבוססת על חלוקת ההון להון עצמי רובד 1 ולהון רובד 2.

ההתאמות הפיקוחיות והניכויים העיקריים מהון עצמי רובד 1 הינם מסים נדחים לקבל נטו בגין הפרשי עיתוי, נכסים בלתי מוחשיים ורווחים הפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (DVA). הניכוי בפועל בבנק כ- 8.3 מיליון ש"ח הוא מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (ראה טבלה 4 להלן).

הון רובד 2 כולל הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וכן מכשירי הון וכתבי התחייבות נדחים. מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות שאינם כשירים להכרה בהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ולכן מופחתים בהדרגה לפי הוראות המעבר. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנושא ההון הפיקוחי – הוראות מעבר, מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות הנדחים שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי מוכרים החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד להפחתה מלאה ביום 1 בינואר 2022 או בתקופה מוקדמת יותר בתנאים מסוימים.

ביום 20 במאי, 2021 דיווחה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כי בהתאם לדוח הצעת מדף שפרסמה חברת הבת. ביום 7 ביוני, 2016 (מס' אסמכתא: 01-045993-2016) ("דוח הצעת מדף") החליט דירקטוריון חברת הבת, כי תפדה ביזמתה בפדיון מוקדם מלא את כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה 11) בכפוף לעמידה בתנאי אישור המפקח על הבנקים. המפקח על הבנקים אישר את ביצוע הפדיון המוקדם, בכפוף להנפקת סדרה חדשה של כתבי התחייבות נדחים טרם ייפרעו כתבי ההתחייבות הנדחים של סדרה 11. חברת הבת, אכן הנפיקה ביום 7 ביוני, 2021 סדרה של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 17) ופרעה בפירעון מוקדם את סדרה 11 ביום 24 ביוני, 2021.

מגבלות על מבנה ההון

כדי להבטיח כי עיקר ההון הרגולטורי של הבנק הינו ברמת איכות גבוהה, נקבעו בהוראות מגבלות על מבנה ההון. בפרט, בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו המגבלות הבאות:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה. מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחילת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, וזאת בגובה יתרת אותם מכשירים ליום 31 בדצמבר 2013 ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299.

ההון המוחשי (Tangible Common Equity) והלימות הון ביישום מלא של הוראות באזל III

ההון המוחשי מייצג סך הון המניות של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים, מוניתין ומניות בכורה ככל שקיימות. יחס ההון המוחשי הינו השיעור של ההון המוחשי מתוך הנכסים המוחשיים של הבנק (סך הנכסים של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים ומוניתין). הון הבנק, רובו ככולו, מהווה הון מוחשי לתאריך הדיווח. נציין כי לבנק תמהיל פעילות לא מורכב יחסית ליתר הבנקים במערכת ולאור זאת הבנק כמעט לחלוטין אינו מושפע מהוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנוגע ליישום הוראות באזל III. יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק בהנחת יישום מלא של הוראות באזל III ליום 30 ביוני 2021 הינו 10.3% וזהו ליחס ההון המדווח בהתאם להוראות היישום הנוכחיות שעומד אף הוא על שיעור של 10.3% (ביום 31 בדצמבר 2020 עמד יחס הון עצמי רובד 1 ביישום מלא על 10.5%).

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון רובד 1 מזערי של 9% וכן ביחס הון כולל מזערי של 12.5%. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוח למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.8%-13.3%, בהתאמה.

ביום 31 במרץ 2020, הכריז הפיקוח על הבנקים על הקלה לתאגידים בנקאיים בשל התפרצות נגיף הקורונה באמצעות הפחתת דרישות ההון מהבנקים, על מנת לאפשר לבנקים להגדיל את היצע האשראי ללקוחותיהם. הפחתת דרישות ההון מהבנקים נעשתה באמצעות הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2021 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינו 8.7%-12.2% בהתאמה (כולל דרישה נוספת בגין הלוואות לדיוח במקום 9.8%-13.3% לפני הוראת השעה). בנוסף עודכנה הוראות נב"ת מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיוח" כך שהלוואות לדיוח אשר יועמדו בתקופת המשבר, לא תחול בגינם דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוח למועד הדיווח. יש לציין כי הבנק לא ניצל את ההקלות ההוניות שניתנו למערכת.

ביום 16 באפריל, 2020 החליט דירקטוריון הבנק שלא לשנות את מדיניות הדיבידנד ואת יעד הלימות ההון הקיימים.

ביום 16 בספטמבר, 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים כי על רקע המשך התפתחות אירוע נגיף הקורונה ואף התגברותו והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל, ובתוך כך על כל משק בית פרטי ועסקי, ועל מנת לסייע למשקי הבית ולעסקים לצלוח את התקופה המאתגרת, הוחלט להאריך בתקופה נוספת של שישה חודשים את תוקף הוראת השעה.

ביום 22 במרץ, 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לנוהל בנקאי תקין 250 במסגרתו הוארכו תוקפן של מרבית הוראות הנוהל, לרבות ההקלות ההוניות, עד ליום 30 בספטמבר, 2021.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מזעריים	היחס ההון המזערי הנדרש ביום 31.12.2019	היחס ההון המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 30.09.21 ⁽³⁾	היחס ההון המזערי הנדרש בין 30.09.21 עד 30.09.23
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%	הנמוך מבין: יחס ההון של הבנק ביום 30.09.21 לבין יחס ההון המזערי של הבנק
יחס הון כולל	12.5%	11.5%	טרם תקופת הוראת השעה.
תוספת בגין הלוואות לדיור	1% מיתרת ההלוואות לדיור במועד הדיווח	1% מיתרת ההלוואות לדיור, וזאת מלבד ⁽⁴⁾ הלוואות שניתנו במהלך תקופת הוראת השעה	

(3) עד תום תקופת המעבר שקבע בנק ישראל.

(4) יתרת ההלוואות שניתנו במהלך התקופה 2.7 מיליארדי ש"ח.

(5) ביום 22 במרץ 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים על הארכת תוקף הוראת השעה המפחיתה את דרישות ההון מהבנקים עד ליום 30 בספטמבר 2021.

קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר, יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. במסגרת דיוניו על תהליך הערכת נאותות ההון (ICAAP), קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 27 למאי 2021 להתאים את יעד הון עצמי רובד 1 לתוצאות ה-ICAAP כך שיעד ההון לשנים הקרובות יהיה 10.0% ויעד ההון הכולל 13.5% (ללא שינוי מיעדי ההון הקודמים).

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) ותכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית האסטרטגית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופת פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש על ידי התאגיד. יעדי ההון השמרנים שנקבעו מסכמים את הערכת הדירקטוריון על נאותות ההון של הבנק בהתייחס לתכנית העסקית צופה פני עתיד, הסיכון שהוגדר, סביבת הסיכונים, הממשל התאגידי, והמצב הכספי של הבנק. בין השיקולים שהובילו את הדירקטוריון להחלטה על יעדי ההון הנ"ל נכללה התכנית האסטרטגית החדשה שאושרה בחודש יולי ע"י דירקטוריון הבנק להמשיך ולהתמקד בפעילות העסקית במגזר משקי הבית המהווה כ-90% מהפעילות והינו בעל פרופיל סיכון נמוך יחסית, בעיקר בשל גובה האשראי הממוצע ללווה והפיזור הרב בתיק האשראי. בנוסף, כ-90% מתיק האשראי של הבנק מובטח בביטחון ממשי, בעיקר דירות מגורים ביחסי LTV נמוכים יחסית. כמו כן, בשל גודלו הבנק אינו מהווה סיכון מערכתי. יעדי ההון נקבעו בהתחשב בתיאבון הסיכון שאותגר ע"י מגוון תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

כאמור לעיל, הבנק ביצע שורה של מבחני קיצון בהם מבחני קיצון המבוססים על התרחיש האחדיד שקבע בנק ישראל ובו תנאי מאקרו קיצוניים, בפרט לשיעור האבטלה. לשיעור האבטלה השפעה על פוטנציאל ההפסד של הבנק. שעיקרו, באירועי הקורונה, נובע מהשפעת האבטלה על סיכון האשראי של הבנק. הבנק נקט גם תרחישים קיצוניים על מנת לקבוע את תוספת ההפרשה שלו בגין הקורונה. שמרנות זו נועדה להבטיח עמידתו בכל היעדים. גם תחת תרחישים אלה נמצא כי פוטנציאל הפגיעה ביעדי ההון של הבנק היא מזערית. בהתאם לכך, נשמרו יעדי הון של הבנק והבנק גם לא מימש את ההקלות שניתנו ע"י בנק ישראל. תכנון ההון של ה-ICAAP לימד כי לבנק יש הון מספק על פי התכנית העסקית שלו, כדי לעמוד בהון הנדרש ממנו וביעדי ההון שקבע, גם לאחר שאלה אותגרו ע"י שורה של מבחני קיצון שעודכנו עקב משבר נגיף הקורונה וכי מצב זה מתקיים גם בהנחות התכנית האסטרטגית החדשה. אישור התכנית האסטרטגית החדשה של הבנק לווה באתגר והערכת סיכונים שהראו כי יישום התכנית ישמור על פרופיל ותאבון סיכון נמוכים יחסית, באופן דומה למצבם כיום.

הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון ראה להלן.

למטרת קביעת משקלי הסיכון, משתמש הבנק בדירוגי חברת הדירוג – Standard and Poor's Rating Group.

טבלה מספר 3 – תמצית הרכב ההון הרגולטורי לצורך חישוב יחס הון:

ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 30 ביוני 2020	ליום 30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח			
הון עצמי רובד 1			
226.8	226.8	226.8	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
777.2	754.6	846.5	עודפים
(4.0)	(3.9)	(3.3)	רווח כולל אחר
-	-	-	מרכיבי הון נוספים
(11.1)	(13.9)	(8.3)	סכומים שהופחתו מהון עצמי רובד 1
988.9	963.6	1,061.7	סך הכל הון עצמי רובד 1
-	-	-	הבדלים בין הון עצמי להון עצמי רובד 1
988.9	963.6	1,061.7	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2			
241.2	241.3	251.3	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
104.2	101.1	115.6	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
-	-	-	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
345.4	342.4	366.9	סך הכל הון רובד 2
1,334.3	1,306.0	1,428.6	סך הכל הון כולל

לפרוט נוסף, ראה [טבלה 6](#) להלן.

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1):

הפניות למאזן הפיקוחי	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2021
במיליוני ש"ח			
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	226.8	226.8	226.8
2	777.2	754.6	846.5
3	(4.0)	(3.9)	(3.3)
4	-	-	-
5	-	-	-
6	1,000.0	977.5	1,070.0
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכיים			
7	-	-	-
8	-	-	-
9	-	-	-
10	(11.1)	(13.9)	(8.3)
11	-	-	-
12	-	-	-
13	-	-	-
14	-	-	-
15	-	-	-
16	-	-	-
17	-	-	-
18	-	-	-
19	-	-	-
20	-	-	-

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1) המשך:

הפניות למאזן הפיקוחי	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2021
במיליוני ש"ח			
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים (המשך)			
	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי		
21	-	-	-
סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים			
22	-	-	-
פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי			
מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי			
23	-	-	-
תאגידים פיננסיים			
24	-	-	-
מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות			
25	-	-	-
מזה: מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי			
26	-	-	-
התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
26א	-	-	-
מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים			
126	-	-	-
מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות			
מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים 25 א. ו			
126	-	-	-
25- ב. מזה: התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202			
בהתאם לבאזל III			
ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי			
27	-	-	-
לכסות על הניכויים			
28	(11.1)	(13.9)	(8.3)
סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1			
29	988.9	963.6	1,061.7
הון עצמי רובד 1			

* לנילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' בדוח על הסיכונים השנתי

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1) המשך:

הפניות למאזן הפיקוחי	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח				
				הון רובד 1 נוסף: מכשירים
	-	-	-	30 מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו
15A+16A	-	-	-	31 מזה: מסוג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור
	-	-	-	32 מזה: מסוג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור
				מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוח בתקופת
15B+16B	-	-	-	33 המעבר
				מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי
17	-	-	-	34 משקיעי צד ג'
				מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים
	-	-	-	35 על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
	-	-	-	הון רובד 1 נוסף: ניכויים
				השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל
	-	-	-	37 התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)
	-	-	-	38 החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף
				השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי,
				כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי
	-	-	-	39 התאגיד הפיננסי
				השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי,
				כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי
	-	-	-	40 התאגיד הפיננסי
	-	-	-	41 ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	-	-	-	41א מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	141 מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 1א.
				ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל
	-	-	-	III
	-	-	-	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 38 א.
	-	-	-	42 ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים
	-	-	-	43 סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	44 הון רובד 1 נוסף
	988.9	963.6	1,061.7	45 הון רובד 1

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' בדוח על הסיכונים השנתי

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1) המשך:

הפניות למאזן הפיקוחי	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2020	יתרה ליום 30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח				
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
46	18A	236.7	236.5	251.3
מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו				
47	18B	4.5	4.8	-
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר				
48	19	-	-	-
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'				
מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של תאגיד הבנקאי והמחוזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2				
49		-	-	-
50	20	104.2	101.1	115.6
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס				
51		345.4	342.4	366.9
הון רובד 2 לפני ניכויים				
הון רובד 2 ניכויים				
52		-	-	-
השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף				
53		-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים				
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי				
54		-	-	-
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי				
55		-	-	-
56		-	-	-
ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
56א		-	-	-
מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים				
156		-	-	-
מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף לעיל				
57		-	-	-
סך כל הניכויים להון רובד 2				
58		345.4	342.4	366.9
הון רובד 2				
59		1,334.3	1,306.0	1,428.6
סך ההון				
התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III				
		-	-	-
מזה: מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי				
		-	-	-
60		9,435.1	9,540.8	10,236.2
סך נכסי סיכון משוקללים				

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' בדוח על הסיכונים השנתי

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

יתרה ליום 30 ביוני 2021	יתרה ליום 30 ביוני 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	הפניות למאזן הפיקוחי	
במיליוני ש"ח				
יחסי הון וכריות לשימור הון (באחוזים)				
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.4%	10.1%	10.5%
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.4%	10.1%	10.5%
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.0%	13.7%	14.1%
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
64	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	8.7%	8.8%	8.7%
65	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	8.7%	8.8%	8.7%
66	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.2%	12.3%	12.2%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה				
67		-	-	-
השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה				
68		-	-	-
69	זכויות שירות למשכנתאות	-	-	-
70	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	68.4	84.8	82.0
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה				
71		157.9	101.1	104.2
72	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	115.6	101.1	184.8
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה				
73		-	-	-
74	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים	-	-	-
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר				
80	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר	-	-	-
81	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר				
82		-	-	-
83	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 2 הכפופים להוראות המעבר				
84		34.1	68.2	68.2
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	-	-	-

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' בדוח על הסיכונים השנתי

יחס המינוף

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 של המפקח על הבנקים בנושא יחס מינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדדיה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון. יחס המינוף נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי בכדי למנוע תהליכי צמצום מינוף העלולים לפגוע במערכת הפיננסית ובכלכלה, ולחזק את דרישות ההון מבוססות סיכון.

יחס המינוף מוגדר כמדד ההון (מונה) מחולק במדד החשיפה (מכנה), כאשר היחס מבוסס באחוזים.

מדד ההון לצורך מדד יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 (ההון הפיקוחי).

מדד החשיפה לצורך יחס מינוף תהיה בדרך כלל עקבית עם הערכים החשבונאיים, כאשר:

- חשיפות מאזניות וחשיפות של פריטים שאינם נגזרים יכללו במדד החשיפות בניכוי הפרשות פרטניות והתאמות שווי.
- לא יתורו קיזוזי הלוואות ופיקדונות.

תאגיד בנקאי (בנקים קטנים) יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוזן.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף כאמור החל מיום 1 בינואר 2018, אלא אם התאגיד הבנקאי עמד בדרישה ליחס מינוף כאמור ביום פרסום ההוראה. לאור זאת, הבנק אינו רשאי לרדת מהסף שנקבע בהוראה.

ביום 1 בנובמבר 2020 לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% טרם השעה) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% טרם הוראת השעה).

עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחסי המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. הבנק לא ניצל הקלה זו.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 עומד ביום 30 ביוני 2021 על 6.3%.

טבלה מספר 5 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדד החשיפה לצורך יחס המינוף (LRI):

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
	2020	2021	
במיליוני ש"ח			
14,900.2	15,082.0	16,082.6	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדד החשיפה של יחס המינוף
1.7	0.2	-	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
699.8	617.6	755.4	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
93.1	87.2	107.3	התאמות אחרות
15,694.8	15,787.0	16,945.3	חשיפה לצורך יחס המינוף

טבלה מספר 6 - יחס המיטוף (LR2):

ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 30 ביוני		
	2020	2021	
במיליוני ש"ח			
חשיפות מאזניות			
15,003.0	15,179.3	16,195.8	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
(11.1)	(13.9)	(8.3)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
14,991.9	15,165.4	16,187.5	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
0.6	2.5	1.1	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
2.5	1.5	1.3	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח
-	-	-	לציבור
-	-	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
3.1	4.0	2.4	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
-	-	-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות
-	-	-	שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות
-	-	-	ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
-	-	-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
2,238.2	1,761.4	2,369.6	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(1,538.4)	(1,143.8)	(1,614.2)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
699.8	617.6	755.4	פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות			
988.9	963.6	1,061.7	הון רובד 1
15,694.8	15,787.0	16,945.3	סך החשיפות
יחס המיטוף באחוזים			
6.3%	6.1%	6.3%	יחס המיטוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף והמשבר העולמי הביאו לעלייה בשיעור האבטלה, לפגיעה בחוסנם של משקי הבית ולהאטה בפעילות בענף הנדל"ן, ומשכן קיימות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, בעיקר מקרב משקי הבית, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית.

הצלחת מבצע החיסונים, וחזרת המשק לשגרת פעילות במהלך הרבעון הראשון הקטינה את אי הוודאות, הביאה לעלייה בביצועי אשראי, כשבנוסף, קיימת ירידה משמעותית בהקפאת התשלומים באשראי למגזר משקי הבית (לדיר ואחר) ויציאתם של הלווים מהקפאה מתרחשת ללא עלייה משמעותית ברמת הכשלים, קרי, בפרופיל סיכון נמוך יחסית. ככלל, השיפור במצב המשק הביא לעלייה בביצועי האשראי של הבנק בתחום המשכנתאות, כאשר עליה זו מלווה בפרופיל סיכון מתון יחסית, רמת כשלים והפרשות נמוכות, כולל של לקוחות הבנק שחזרו מהקפאת תשלומים. ברבעון הנוכחי נמשכה מגמה זו והיא גם מלווה בירידה ברמת הכשל בתיק הצרכני עם זאת, הזהירות עדיין מחויבת שכן עדיין קיימת אי וודאות בנוגע למגיפה והשפעתה על תנאי המאקרו. רמת הביצועים במשכנתאות גדלה בחציון הראשון של השנה, בין היתר, עקב השפעת החלטת בנק ישראל בנוגע למתן הלוואות משכנתא בריבית משתנה. (כמו גם, ההתנהלות לגבי החל"תים).

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה, התאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בנקאיות בשלושה מגזרי פעילות: משכנתאות, צרכני ואשראי לעסקים. לפרטים בדבר המתווים שנקבעו, ראה **פרק 3 בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2021**.

בטבלה להלן מוצגים נתונים אודות חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות על נגיף הקורונה, כאשר רוב היתרות המוצגות הן של לווים אשר משלמים באופן שוטף באמצעות לוח תשלומים מקל.

טבלה – 7א' חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית

הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל.

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁹		פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים						
יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	סך הכול		
			חובות	חובות בדירוג	חובות בדירוג ביצועי	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים
			בעייתיים	בפיגור של 30 ימים או יותר	בפיגור של 30 ימים או יותר	בפיגור של 30 ימים או יותר	בפיגור של 30 ימים או יותר	בפיגור של 30 ימים או יותר
עסקים גדולים	-	-	-	-	-	-	-	-
עסקים בינוניים	-	-	-	-	-	-	-	-
עסקים קטנים	88.0	60.0	11.4	-	-	88.0	88.0	88.0
אנשים פרטיים - לא דיור	67.5	1,329.0	40.7	1.8	-	65.7	65.7	65.7
הלוואות לדיור	916.3	1,513.0	112.2	3.5	19.5	912.8	893.3	912.8
סך הכל ליום 30 ביוני 2021	1,071.8	2,902.0	164.3	5.3	19.5	1,066.5	1,047.0	1,066.5
סך הכל ליום 31 במרץ 2021	1,280.0	3,817.0	174.1	79.5	1.6	1,153.5	1,120.9	1,153.5
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020	1,104.9	3,387.0	92.0	125.2	3.1	979.7	861.6	979.7
סך הכל ליום 30 בספטמבר 2020	2,490.8	7,031	141.7	98.2	23.3	2,392.6	2,262.9	2,392.6
סך הכל ליום 30 ביוני 2020	3,407.9	10,898	110.4	71.2				

*מזה חובות אשר נכללים במתווה הנוסף, ודחיית התשלומים בוצעה באופן של שינוי לוח התשלומים:

יתרת חוב רשומה של אשראי לעסקים קטנים 74.4 מיליון ש"ח, אשראי לאנשים פרטיים - לא דיור בסך 67.5 מיליון ש"ח והלוואות לדיור בסך 825.9 מיליון ש"ח.

חובות אשר תקופת דחיית התשלומים ביניהם הסתיימה, נכון למועד הדיווח ⁽⁴⁾		פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽²⁾ ⁽⁴⁾	
יתרת חוב רשומה	חובות שנכנסו לפיגור של 30 יום או יותר לאחר סיום תקופת הדחיה, אך לא סווגו כבעייתיים	חובות לא בעייתיים	
		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים
-	-	-	-
-	-	-	-
0.7	205.6	85.6	2.4
3.3	188.2	65.3	0.4
28.9	1,775.9	836.6	76.2
32.9	2,169.7	987.5	79.0
25.9	2,151.2	894.8	258.7
8.2	2,843.9	891.8	87.9
5.3	1,135.3	1,491.3	901.3

⁽¹⁾ תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

⁽²⁾ סיווג החובות בוצע לפי אותם מבחנים שבהן הבנק מבצע את הערכה באופן שוטף בגין חובות אשר נמצאים אינם בדחיית תשלומים.

⁽³⁾ אשראי בשעבוד נכסי נדלן.

⁽⁴⁾ חוב אשר תקופת דחיית התשלומים בגינו הסתיימה הינו חוב אשר מועד התשלום החוזי האחרון שלו שנדחה במסגרת המתווה חלף לפני תאריך הדיווח. לדוגמה חוב שחוזר לשלם בחודש אפריל והתשלום החוזי האחרון שלו שנדחה היה בחודש יוני, יוגדר כחוב אשר תקופת דחיית התשלומים בגינו הסתיימה ליום 30 ביוני, 2021.

ריכוזיות

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את סיכון הריכוזיות פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לוויים רבים מענפי משק שונים. לאירוע הקורונה פוטנציאל השפעה על התפתחות סיכון זה, בעיקר, עקב השפעת רמת האבטלה על רמת הסיכון של האשראי הקמעונאי, ולפיכך, מעת פרוץ המגיפה, הבנק בוחן חשיפתו למגזרי האוכלוסייה השונים באופן שוטף ומבצע ניתוחי תרחישים כולל תרחישים לחישוב ההפרשה הקבוצתית. תוצאות הבחינה מוגשות לדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני ובדו"ח ה- ICAAP הבוחן סיכון זה באופן פרטני בשורה של תרחישי קיצון הפועלים, בין היתר, על תיק המשכנתאות של הבנק. תוצאת תרחישי הקיצון שהופעלו על תיק האשראי של הבנק מלמדים כי רמת סיכון הריכוזיות הינה מתונה.

במהלך הרבעון השני לשנת 2021 המשיך הבנק לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על פרופיל תיק האשראי, לפיכך, כתוצאה מהתאוששות המשק הישראלי, עדכון תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל לגבי שיעור האבטלה החזוי. הקיטון בהיקף דחיות תשלומי האשראי, וכן, היציאה של הלקוחות מדחיית ההלוואות ברמת כשל מתונה יחסית לפוטנציאל הכשל באירוע שכזה, עדכן הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון השני הסתכמו בסך 26.0 מיליוני שקלים בהשוואה להוצאות בסך 70.3 מיליוני שקלים בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח נרשמה ירידה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים בסך של כ-31.4 מיליוני ש"ח לעומת גידול, על רקע משבר הקורונה, של 45.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הבנק נמצא בשלבים מתקדמים ליישום הוראות בנק ישראל בנוגע להפרשות אשראי, CECL, וזאת, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

לפרטים אודות הרכב והתפתחות ההוצאות להפסדי אשראי ראה פרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.

טבלה - 7 ב' שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור

31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
0.14%	0.15%	0.09%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת האשראי לציבור
1.16%	1.51%	0.99%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.76%	1.48%	1.30%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
1267%	958%	1409%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית**
134%	89%	121%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
2.18%	1.90%	1.06%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.94%	1.28%	(0.45%)	שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור*
0.21%	0.30%	0.12%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת
12.02%	20.0%	8.9%	שיעור המחיקות נטו בגין האשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

(*) השיעורים למחצית הראשונה לשנת 2021, למחצית הראשונה לשנת 2020 ובשנת 2020 הושפעו מהותית מעדכון ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים בסך (31.4) מיליוני ש"ח, 47.9 מיליוני ש"ח ו-

64.9 מיליוני ש"ח בהתאמה, על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

(**) היחס מושפע מהרכב תיק האשראי של הבנק שהינו מוטה הלוואות לדיור, כאשר לרוב סיווג חוב כפגום אינו רלוונטי להלוואות לדיור.

לפרטים ראה בפרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ובביאור 13 בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.

הערכת ההפרשה להפסדי אשראי בגין השפעת משבר נגיף הקורונה

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים מיום 12 באפריל 2020, לאור הנסיבות הקיימות והרמה הגבוהה של אי-ודאות, נדרשים הבנקים להפעיל שיקול דעת משמעותי בהערכת הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי. במסגרת זו, על הבנק לבחון את כל המידע הזמין, ולקבוע את האומדן הטוב ביותר של הפסדי האשראי הצפויים מתוך טווח אומדני ההפסד, תוך עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה, והגדלת הסכומים הנכללים בהפרשה להפסדי אשראי. זאת, על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של הבנק, כולל ההשפעה של אירוע נגיף הקורונה. לאורך זמן, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף לגבי סיכויי הגביה של לווים, אומדני ההשפעה יותאמו למידע הנוסף.

הערכת הבנק מתבססת, בין היתר, על היקף החובות לגביהם בוצע שינוי בתנאים לבקשת הלקוחות במסגרת התמודדות עם המשבר, תחזית שיעור האבטלה לשנים 2021-2022, שיעור ההתאוששות של לקוחות שייכנסו לכשל בתום תקופת דחיית תשלומי החובות וירידה במחירי הנדל"ן למגורים.

לשינויים בפרמטרים של שיעור האבטלה, שינוי בהיקף החובות שנדחו וירידה במחירי הנדל"ן למגורים ישנה השפעה על גובה ההפרשה התאורטי הנדרש. בתקופת המשבר ערך הבנק את רגישות ההפרשה לשינויים באומדנים של שיעורי האבטלה (עלייה של עד 3% מול התחזית), שינוי בהיקפי החובות שנדחו (עלייה של עד 30% מההיקף בפועל) וירידה במחירי הנדל"ן (ירידה של עד 15%). לנוכח פרסום התחזיות המעודכנות של חטיבת המחקר של בנק ישראל, לאור קיטון משמעותי בהיקף דחיות תשלומי האשראי וחדרת הרוב המכריע של הלווים לתשלום שוטף, העלייה המתמשכת במחירי הנדל"ן ובהתחשב בגובה ההפרשות הקיימות בבנק, להערכת הבנק, גם לשינויים התאורטיים המקסימליים החזויים לא תהא השפעה מהותית על היקף/גובה ההפרשה.

להלן טבלה המציגה את שיעורי ההפרשה בפועל:

טבלה - 7 ג' שיעורי ההפרשה בפועל

ליום 30 ביוני 2021				
סך הכול	מסחרי ואחר ⁽²⁾	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - לדיוור ⁽¹⁾	
161.0 ⁽³⁾	13.0	91.5	56.5	יתרת ההפרשה
14,556	3,130	1,329	10,097	יתרת סיכון האשראי
1.11%	0.42%	6.89%	0.56%	שיעור יתרת ההפרשה לסיכון אשראי

⁽¹⁾ בהתאם להוראות נב"ת 329 מחזיק הבנק, בנוסף להפרשה לפי עומק הפיגור והפרשה פרטנית, הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיוור.

⁽²⁾ כ-2,692.6 מיתרת סיכון האשראי הכולל מסחרי ואחר משתייך לענף משקי בינוי ונדלן וכולל ובעיקר אשראי למימון בנייה למגורים בשיטת הליווי. לפרטים ראה בפרק מאפייני אשראי למימון הקמת פרויקטים בנדל"ן

בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.

⁽³⁾ מזה 3.1 מיליוני ש"ח בגין הפרשה לסיכון אשראי חוץ מאזני.

טבלה - 7 ד' יתרות אשראי לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2021		
שיעור ההפרשה	יתרת הפרשה	אשראי לציבור	שיעור ההפרשה	יתרת הפרשה	אשראי לציבור
מסך האשראי	להפסדי אשראי		מסך האשראי	להפסדי אשראי	
ענף					
0.5%	4.5	999.1	0.4%	3.9	946.9
					בינוי ונדל"ן - בינוי
			0.4%	3.5	784.9
					בינוי ונדל"ן - פעילויות
0.4%	2.5	645.0			בנדל"ן
1.0%	3.3	333.3	1.3%	4.0	303.5
					שירותים פיננסיים
71.7%	3.8	5.3	66.7%	1.6	2.4
					שירותים עסקיים אחרים
0.7%	14.1	1,982.7	0.6%	13.0	2,037.7
סך הכל מסחרי					
			0.6%	56.5	8,887.4
					אנשים פרטיים - הלוואות
0.7%	57.1	7,941.9			לדיר
10.7%	122.9	1,148.0	7.6%	91.5	1,204.7
					אנשים פרטיים - אחר
1.8%	194.1	11,072.6	1.3%	161.0	12,129.8
סך אשראי לציבור					

לפרטים נוספים על אשראי לפי ענפי משק ראה **בפרק 3 סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021**.

הלוואות לדיר

במסגרת ניהול סיכונים אשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיר. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיר בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיר הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע, כשהוא עוקב אחר התפתחות הפרמטרים הללו והשפעתם על רמת הסיכון של תיק המשכנתאות או של סגמנטים שונים שלו. לאחר פרוץ משבר הקורונה הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה ההנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב.

במהלך הרבעון הראשון, לאור הצלחת מבצע החיסונים, חזרת המשק לפעילות שבשגרה, הירידה ברמת האבטלה והירידה ברמת דחיות התשלומים, חזר הבנק לעבוד במתכונת של שגרה. חלק מהמגבלות שעודכנו בתקופת הקורונה עודכנו במדיניות הבנק. במהלך הרבעון הנוכחי עודכנו חלק מהמגבלות, חלקם צומצמו מתוך ראייה של הפחתת הסיכון או עדכון אפקטיביות המגבלות, וחלקם הורחבו עם הרחבת הפעילות. הבנק ממשיך לנטר את פעילות האשראי, את הביצועים באשראי לדיר ואת יתרת האשראי בדחיית תשלומים תוך מעקב אחר תיק המשכנתאות במערכת ופוטנציאל התפרצות הקורונה.

בחודש דצמבר 2020 בנק ישראל עדכן את מגבלת תמהיל רכיב הפריים במשכנתאות (שהיה מוגבל לעד 33% מתמהיל האשראי). בפועל, המשמעות היא שניתן לקחת משכנתא, או למחזר קיימת, בתמהיל של עד 66% במסלול הפריים. שינוי זה הביא לעליה בשיעור הפירעונות המוקדמים.

לקוחות הבנק בתחום הלוואות לדיר נמנים עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה. ככלל עדיפות הבנק ללקוחות בעלי הכנסה משפחתית ברוטו שאינה פוחתת מההכנסה הממוצעת במשק כאשר כ-50% מהאשראי ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

מתחילת השנה הבנק הגדיל באופן משמעותי את הביצועים שלו תוך שמירה על פרופיל סיכון מתון המתבטא ברמת כשל והפרשות נמוכים. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות הפיגורים והכשלים בתיק הלוואות לדיר, על מנת לוודא כי הם ממשיכים לשמור על ערכים נמוכים, גם לנוכח ההתפשטות המחודשת של המגיפה ואי הוודאות הכלכלית שיתכן ותגבר עקב התפשטות זו. הבנק נמצא גם בתהליך לשדרוג מתמשך שך יכולת החיתום שלו, כשהוא משתמש בכלים סטטיסטיים מתקדמים.

בביצועי הלוואות לדיר לרבעון השני לשנת 2021 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ-29%, לעומת 29% ברבעון המקביל אשתקד. כאשר כ-100% מההלוואות ניתנו בשיעור החזר של עד 40% מההכנסה וכ-69% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס. כמו כן, בתיק הלוואות לדיר של הבנק כ-86% מיתרת הלוואות ניתנו בשיעור החזר של עד 40% מההכנסה וכ-76% מיתרת הלוואות ניתנו בשיעור מימון של עד 60% משווי הנכס.

לפרטים נוספים, ראה טבלה בפרק זה בדבר הלוואות לדיר בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314.

לפרטים נוספים על האשראי לדיר ראה דוח הדירקטוריון **לדוחות הכספיים ל-30 ביוני 2021**.

תהליך מתן אשראי לדיור

פעילות המשכנתאות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדיור וכנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל-פי מגוון מסלולי ריבית ולתושבי חוץ במט"ח במטבעות עיקריים (בעיקר דולר ארה"ב, לירה שטרלינג ואירו). כאמור, לאחר פרוץ משבר הקורונה הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה הנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב. החל מהרבעון הראשון של שנת 2021 תהליך מתן האשראי לדיור חזר לשגרה עם חזרת המשק לשגרה לאור הצלחת מבצע החיסונים.

טבלה מספר 7 - התפתחות ביצועי האשראי לדיור¹ ומדדי ביצוע עיקריים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30/06/2020	30/09/2021	31/12/2020	31/03/2021	30/06/2021	
408	442	311	736	630	ביצועים במטבע ישראלי (במיליוני ש"ח)
5	12	16	14	25	ביצועים במט"ח (במיליוני ש"ח)
413	454	327	750	655	סה"כ ביצוע² (במיליוני ש"ח)
(26%)	10%	(28%)	131%	(13%)	אחוז השינוי ביחס לרבעון קודם
33%	31%	32%	41%	53%	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
266	275	258	253	275	תקופת ההלוואה ממוצעת (בחדשים)
6,007	5,666	6,135	5,625	5,928	הכנסה לנפש בממוצע (בש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס³ (LTV)
74%	71%	71%	69%	69%	0%-60%
26%	29%	29%	31%	31%	61%-75%
-	-	-	-	-	מעל 75%
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PDI) בהלוואות למטרת מגורים²
28%	28%	27%	29%	29%	שיעור החזר מהכנסה (PDI) ממוצע
100%	100%	100%	99%	100%	0%-40%
-	-	-	1%	-	מעל 40%
-	-	-	-	-	מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
					התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח):
44%	47%	43%	44%	46%	0-500
37%	37%	39%	37%	36%	500-1,000
19%	16%	17%	19%	18%	מעל 1,000
746	704	707	775	750	סכום הסכמים ממוצע
					הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:
30	12	9	11	25	מספר הלוואות
82	37	27	35	76	סכום כולל (במיליוני ש"ח)

(1) הלוואות חדשות בלבד כולל הלוואות לקבוצות רכישה

(2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים

(3) פחות מ-1%

תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים, תושבי ישראל, המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה לתקופה קצובה. עיקר האשראי ניתן ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר, באמצעות ערוצים דיגיטליים ומוקדים או באמצעות סניפי הבנק. לקוחות אלו מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן ההלוואה בבנק.

מערכת חיתום האשראי כוללת את כללי מדיניות האשראי ואת מודל הדירוג ועל בסיסם מתקבלת המלצה לאישור האשראי. באפריל 2019 מאגר נתוני אשראי שהוקם על-ידי בנק ישראל עלה לאוויר. החל מעליית מאגר האשראי לאוויר, הבנק מסתמך בנוסף לאמור לעיל, גם על המידע המתקבל מהמאגר דרך לשכות האשראי ודירוג האשראי של הלשכות. הבנק נמצא בתהליך שדרוג מתמשך של המודלים בהם הוא משתמש לשם חיתום האשראי, כאשר הוא משתמש בכלים סטטיסטיים מתקדמים.

הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד.

מודל החיתום של הבנק מעודכן באופן שוטף וכן נקבעים סכומי החשיפה ללווים אשר פרופיל הסיכון שלהם מאפשר זאת על-פי המודל.

לאחר פרוץ משבר הקורונה, הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה ההנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב. חיתום האשראי נערך בצורה קפדנית ביותר תוך שימת דגש על ווידוא מצב הנוכחי של הלווים כולל ווידוא סטטוס התעסוקה, הענף בו הוא פועל ומספר בעלי ההכנסה במשק הבית. בין השאר הוחמרו מגבלות על שיעור האשראי הצרכני מסך האשראי, סכום מקסימלי להלוואה ושיעור הביצועים ללווים עם יחסי החזר גבוהים. כמו כן, נערך עדכון למודל דירוג הלווים והבנק ממשיך לבחון שיטות ודרכים נוספות לשדרוג מודל החיתום.

נכון ליום 30 ביוני 2021 יתרת החובות בגין אשראי שאינו לדיור לגביהן בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, עמד על סך של כ-67.5 מיליוני ש"ח והיקף התשלומים שנדחו עמד על סך של כ-40.7 מיליוני ש"ח, מספר הלווים אשר עבורם בוצעו השינויים להלן עומד על כ-1,329.

לפרטים נוספים אודות שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה ראה לעיל בטבלה מספר 7 בפרק זה.

במהלך שנת 2020, בשל ההשפעה הצפויה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה, נרשם גידול של כ-61.1 מיליוני ש"ח במסגרת הפרשה קבוצתית על אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור. מתחילת שנת 2021 ממשיך הבנק לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן אחר התפתחות פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני, ולאור התאוששות המשק הישראלי, עדכון תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל לגבי שיעור האבטלה החזוי ושיפור מהותי בפרופיל הסיכון של התיק, המתבטא בין היתר בקיטון בהיקף דחיות תשלומי האשראי, חזרת הלווים לתשלום ללא שינוי מהותי ברמת הכשלים, וכן, הירידה מתחילת השנה בשיעור הכשל בתיק הצרכני, הקטין הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בסך 28.4 מיליוני ש"ח. הבנק ממשיך לנטר את פרופיל סיכון האשראי בקפידה, לאור ההתפשטות המחודשת של המגיפה.

ברבעון השני לשנת 2021, 35% מהביצועים היו בהלוואות מעל 80 אלפי ש"ח בהשוואה ל-36% ברבעון קודם ו-41% ברבעון המקביל אשתקד.

הלוואות צרכניות סולו ניתנות על בסיס ריבית הפריים ולפיכך חשופות לשינויים בריבית. עם זאת, תקופת ההלוואה ככלל הינה עד 6 שנים כאשר המח"מ הממוצע עומד על 2.7 שנים (ללא הנחת פירעון מוקדם) וסכום ההחזר החודשי לרוב נמוך יחסית ולכן חשיפת הלקוח לגידול בתשלומים עקב העלאת ריבית הינה בסיכון נמוך יחסית.

כמו כן, הרוב המוחלט של ביצועי האשראי הצרכני סולו מאופייני ביחס החזר הלוואה מבוקשת להכנסה הכוללת בשיעור של עד 20%. בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, הבנק בוחן גם את היחס בין סך ההחזר של כלל התחייבויות הלקוח לבין סך ההכנסה הכוללת של הלקוח.

הבנק מנהל מיזם למתן אשראי צרכני בנקודות מכירה קמעונאיות ובכך נותן מענה ללקוחות המבקשים לרכוש מוצרים במימון בנקאי באמצעים דיגיטליים. מהלך זה מאפשר לבנק להרחיב את בסיס הלקוחות שלו.

יתרת ההלוואות הצרכניות סולו ליום 30 ביוני 2021 עומדת על כ-1,160 מיליוני ש"ח, מזה ללקוחות עו"ש פעילים בבנק כ-73.1 מיליוני ש"ח (כ-6% מיתרת האשראי), לעומת יתרה של 89.5 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2020 (כ-8% מיתרת האשראי).

לפרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי ראה [טבלה 7 א](#) לעיל.

להלן יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) במיליוני ש"ח:

טבלה מספר 17 - סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

	30 ביוני		31 בדצמבר
	2020	2021	2020
הלוואות צרכניות סולו	1,255.0	1,159.9	1,099.2
אשראי קמעונאי אחר ⁽¹⁾	56.4	44.8	48.8
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) ⁽²⁾	1,311.4	1,204.7	1,148.0
⁽²⁾ מזה: לא בעייתיים	1,286.8	1,182.6	1,121.3
בעייתיים פחות מ-90 יום	7.3	11.1	13.4
בעייתיים יותר מ-90 יום	7.0	3.1	3.8
פגומים שצוברים הכנסות ריבית	6.3	5.6	6.7
פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית	4.0	2.3	2.8
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	1,311.4	1,204.7	1,148.0
שיעור האשראי שמשווג כבעייתי מסך האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	1.9%	1.8%	2.3%
⁽¹⁾ הרב			
יתרות עו"ש בחובה	9.2	7.3	7.3
אחר (רכב וכרטיסי אשראי)	47.2	37.5	41.5
סה"כ אשראי קמעונאי אחר	56.4	44.8	48.8

⁽¹⁾ כולל יתרת חובה עו"ש וכרטיסי אשראי לפירעון מיידי.

⁽²⁾ כניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי יאפשר לבנק ניטור שוטף של מאפייני סיכון הלקוח.

אשראי למימון פרויקטי נדל"ן

הבנק נותן אשראי למימון הקמת פרויקטים למגורים בשיטת הליווי הסגור וכן מעמיד ערבויות לסוגיהן בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. במסגרת מימון הפרויקט לבניה מעמיד הבנק גם ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות וערבויות חוק מכר לרוכשים יחידות בפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק. במרבית העסקאות מונפקות בטוחות חוק המכר על ידי גופים מוסדיים עימם קיים לבנק הסכם שיתוף פעולה.

הבנק משתף פעולה עם גופים מוסדיים בהעמדת אשראי לפרויקט לצורך ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכונים האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות.

הבנק מנהל נכון ליום 30 ביוני, 2021 סך של 202 פרויקטים בהיקף כולל של כ-10 אלפי יחידות דיור, מהם כ-107 פרויקטים הפעילות, לרבות היקפי המימון, בשיתוף פעולה עם גופים מוסדיים. כמו כן, היקף התיק המנוהל הינו כ-8.2 מיליארדי ש"ח, מזה כ-1.8 מיליארדי ש"ח באחריות הבנק והיתרה באחריות הגופים המוסדיים.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבניה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן עבור קרקעות הזמינות לבניה עד 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 30 ביוני, 2021 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 27% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק. יצוין כי רוב האשראי הקיים בפרויקטים שנמצאים בשלב הקרקע ניתן לפרויקטים הזמינים לבניה תוך 12 חודשים.

נכון ליום 30 ביוני, 2021 האשראי שניתן לפרויקטים באזור מרכז הארץ מהווה 48% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 9% בירושלים רבתי ו-43% בשאר הארץ.

הבנק ערך ניתוח מעמיק של האשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן לפי שלבי הביצוע והסגמנטים השונים ברמה פרטנית ובתרחיש של הרעה בשוק הנדל"ן. להערכתו יתרת ההפרשה הקבוצתית הקיימת נכון ליום 30 ביוני, 2021 תוך שימוש בהתאמות האיותיות, מכסה את ההפסד הצפוי.

לפרטים נוספים, ראה **בדוח התקופתי לשנת 2020**.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CRI)

טבלה 8 – איכות האשראי של חשיפות אשראי

א	ב	ג	ד	
יתרה ליום 30 ביוני 2021				
יתרות ברוטו				
פגמים או בפיגור של 90 ימים		הפרשות להפסדי אשראי		
או יותר	אחרים	או ירידת ערך	יתרות נטו (א-ב-ג)	
136.4	12,182.5	157.9	12,161.1	חובות, למעט אגרות חוב
-	684.8	-	684.8	אגרות חוב
-	2,369.6	3.1	2,366.5	חשיפות חוץ מאזניות
136.4	15,236.9	160.9	15,212.4	סך הכל

א	ב	ג	ד	
יתרה ליום 30 ביוני 2020				
יתרות ברוטו				
פגמים או בפיגור של 90 ימים		הפרשות להפסדי אשראי		
או יותר	אחרים	או ירידת ערך	יתרות נטו (א-ב-ג)	
192.4	11,138.8	165.8	11,165.4	חובות, למעט אגרות חוב
-	422.6	-	422.6	אגרות חוב
-	1,761.3	2.5	1,758.8	חשיפות חוץ מאזניות
192.4	13,322.7	168.3	13,346.8	סך הכל

א	ב	ג	ד	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020				
יתרות ברוטו				
פגמים או בפיגור של 90 ימים		הפרשות להפסדי אשראי		
או יותר	אחרים	או ירידת ערך	יתרות נטו (א-ב-ג)	
149.8	11,042.9	191.3	11,001.4	חובות, למעט אגרות חוב
-	383.9	-	383.9	אגרות חוב
-	2,238.2	2.8	2,235.4	חשיפות חוץ מאזניות
149.8	13,665.0	194.1	13,620.7	סך הכל

* הסכום הינו הערך החשבונאי, ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי, מקדמי המרה (CCF) ושיטות להפחתת סיכון אשראי (CRM)

טבלה 9 - נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3)

א	א1	א2	ב	ג	ד	ה	ו	ז	
יתרה ליום 30 ביוני 2021									
לא מובטחים				מובטחים					
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל	מזה: על ידי ביטחון		מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי נכרי אשראי	
				יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח
				במיליוני ש"ח					
12,172.7	146.2	96.9	90.7	41.4	3.5	3.5	52.0	52.0	חובות, למעט איגרות חוב
684.8	-	-	-	-	-	-	-	-	איגרות חוב
12,857.5	146.2	96.9	90.7	41.4	3.5	3.5	52.0	52.0	סה"כ

מזה: כגום או בפיגור של 90

ימים או יותר

א	א1	א2	ב	ג	ד	ה	ו	ז	
יתרה ליום 30 ביוני 2020									
לא מובטחים				מובטחים					
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	מזה: על ידי ביטחון		מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי נכרי אשראי		
			יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	
			במיליוני ש"ח						
11,170.5	160.7	81.7	100.0	21.0	-	-	60.7	60.7	חובות, למעט איגרות חוב
422.6	-	-	-	-	-	-	-	-	איגרות חוב
11,593.1	160.7	81.7	100.0	21.0	-	-	60.7	60.7	סה"כ

מזה: כגום או בפיגור של 90

ימים או יותר

א	א1	א2	ב	ב	ג	ד	ה	ו	ז
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020									
לא מובטחים			מובטחים						
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: על ידי ביטחון		מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי נכרי אשראי		
			יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	
			במיליוני ש"ח						
10,995.1	197.6	91.7	140.7	34.3	-	0.6	56.9	56.9	
383.9	-	-	-	-	-	-	-	-	
11,379.0	197.6	91.7	140.7	34.3	-	0.6	56.9	56.9	
סה"כ									

מזה: כגום או בפיגור של 90

ימים או יותר

טבלה 10 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (הגישה הסטנדרטית) (CR5)

	א	ב	ג	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	
ליום 30 ביוני 2021											
סוגי נכסים	משקל סיכון	סך כל סכום חשיפת האשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)									
		0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%
במיליוני ש"ח											
1	ריבונותיות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	2,945.9	-	21.4	-	-	-	-	-	-	2,967.3
2	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	167.0	-	10.5	-	-	-	-	177.5
4	חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	1,542.4	14.2	-	1,556.6
5	תאגידים	-	-	33.0	-	-	-	-	1,927.9	-	1,960.9
6	בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	160.4	-	-	160.4
8	הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	2,693.8	1,645.1	1,337.2	3,170.2	93.4	-	8,939.7
9	בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	68.2	160.4	228.6
11	נכסים אחרים*	226.1	-	-	-	-	-	-	437.6	-	68.4
11א	*מזה : בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	83.8	-	83.8
12	סך הכל	3,172.0	-	221.4	2,693.8	1,655.6	1,337.2	4,873.0	2,541.3	160.4	68.4
											16,723.1

טבלה 10 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (המשך) (CR5)

	א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא		
ליום 30 ביוני 2020											
סוגי נכסים	משקל סיכון	0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	סך כל סכום חשיפות האשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
במיליוני ש"ח											
1	ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	3,078.6	25.2	-	-	-	-	-	-	-	3,103.8
2	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	0.1	-	0.1	-	-	-	-	-	0.2
3	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	177.6	-	-	-	-	-	-	-	177.6
4	חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	תאגידים	-	30.6	-	-	-	-	2,414.3	2.8	-	2,447.7
6	בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	0.1	-	-	0.1
7	חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	1,715.7	64.6	81.9	-	1,862.2
8	הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	159.0	-	1.9	-	160.9
9	בביטחון נכס למגורים	-	-	2,796.5	1,409.4	740.3	3,329.2	191.9	39.7	-	8,507.0
10	הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	נכסים אחרים*	194.9	-	-	-	-	-	385.4	-	86.1	666.4
11א	*מזה : בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	סך הכל	3,273.5	233.5	2,796.5	1,409.5	740.3	5,203.9	3,056.3	126.3	86.1	16,925.9

טבלה 10 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (המשך) (CR5)

	א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא		
ליום 31 בדצמבר 2020											
סוגי נכסים	משקל סיכון	0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	סך כל סכום חשיפת האשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
		במיליוני ש"ח									
1	ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	3,094.9	43.9	-	-	-	-	-	-	-	3,138.8
2	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	145.3	-	21.0	-	-	-	-	-	166.3
4	חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	תאגידים	-	22.2	-	-	-	-	1,951.7	0.1	-	1,974.0
6	בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	0.1	-	0.1
7	חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	1,540.3	25.4	93.9	-	1,659.6
8	הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	138.2	-	2.1	-	140.3
9	בביטחון נכס למגורים	-	-	2,718.8	1,435.5	942.5	2,760.3	63.1	28.3	-	7,948.5
10	הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	נכסים אחרים*	196.7	-	-	-	-	-	409.1	-	81.0	686.8
11א	*מזה : בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	סך הכל	3,291.6	211.4	2,718.8	1,456.5	942.5	4,438.8	2,449.3	124.5	81.0	15,714.4

סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון צד נגדי הינו סיכון להפסד עקב כשל של צד נגדי לעסקה לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. רק במידה שהעסקה תהיה בעלת שווי הוגן חיובי לבנק והצד הנגדי יהיה בכשל - עשוי להיגרם הפסד כלכלי לבנק בעת הכשל. החשיפה לסיכון צד נגדי יכולה להיווצר במשך כל חיי העסקה.

סיכון סליקה הוא הסיכון להפסד שעלול להיווצר כאשר צד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה, זאת על אף שהבנק מילא את חלקו בעסקה והעביר לצד הנגדי את התשלום. הסיכון קיים רק כאשר התמורות בעסקה לא מועברות סימולטנית. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית.

הבנק מקיים ניטור שוטף של המוסדות הפיננסיים מולם הוא עובד ובמידת הצורך פועל לצמצום החשיפה מולם ככל שניתן.

טבלה 11 – ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

א	ב	ג	ד
ליום 30 ביוני 2021			
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
0.1	1.8	19.4	3.9
שיטת החשיפה הנוכחית			
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון)			
-	-	-	-
ניירות ערך (SFT)			
0.1	1.8	19.4	3.9
סה"כ			

א	ב	ג	ד
ליום 30 ביוני 2020			
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
0.3	0.6	12.8	4.0
שיטת החשיפה הנוכחית			
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון)			
-	-	-	-
ניירות ערך (SFT)			
0.3	0.6	12.8	4.0
סה"כ			

א	ב	ג	ד
ליום 31 בדצמבר 2020			
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
0.1	2.1	10.6	2.1
שיטת החשיפה הנוכחית			
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון)			
-	-	-	-
ניירות ערך (SFT)			
0.1	2.1	10.6	2.1
סה"כ			

טבלה 12 – הקצאת הון בגין התאמת שערון לסיכון אשראי (CVA) (CCR2) [נדבך 3]

א	ב	א	ב	א	ב
ליום 30 ביוני 2021		ליום 30 ביוני 2020		ליום 31 בדצמבר 2020	
EAD לאחר		EAD לאחר		EAD לאחר	
CRM	RWA	CRM	RWA	CRM	RWA
0.02	0.29	0.13	1.57	0.02	0.26
סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית					

סיכון שוק

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2021 כתוצאה מהשפעות התפרצות וירוס הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. כתוצאה מכך נרשמו עליות באומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידית של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי.

במהלך הרבעון הראשון של השנה המשיכה ההתאוששות בשווקים והבנק ממשיך לפעול בתנאי שוק נורמליים יחסית למצב עם פרוץ המגיפה. עם זאת, ממשיך הבנק לנטר את השפעת האירוע על מספר גורמי מאקרו ובעיקר, בכל הקשור להתפתחות האינפלציה.

טבלה 13 - סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

א	א	א	
ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 30 ביוני 2020	ליום 30 ביוני 2021	
סכומים באלפי ש"ח			
מוצרים ישירים			
0.5	0.6	2.3	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
0.5	0.6	1.7	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
0.5	1.6	0.6	סיכון שער חליפין
-	-	-	סיכון סחורות
אופציות			
-	-	-	הגישה הפשוטה
-	-	-	גישת דלתה- פלוס
-	-	-	גישת התרחישים
-	-	-	איגוח
1.5	2.8	4.6	סה"כ

* הסכומים מתייחסים לדרישות הון רובד 1.

** עיקר הקצאת ההון לסיכונים שוק היא בנדנב 2.

סיכון נזילות

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות (LCR)" של הפיקוח על הבנקים אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן חישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה).

תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינוי בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולם יש לשמור נזילות וכיצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס. ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק. היחס הממוצע במהלך הרבעון האחרון עומד על 235%, כאשר הדרישה המזערית היא 100% (בתקופה של הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2020 היחס הממוצע עמד על 279%).

הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא.

טבלה מספר 14 – מתכונת גילוי על יחס כיסוי החילות (Liquidity)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2021			
סך ערך לא משוקלל ⁽¹⁾	סך ערך משוקלל ⁽²⁾	סך ערך לא משוקלל ⁽¹⁾	סך ערך משוקלל ⁽²⁾		
(ממוצע)	(ממוצע)	(ממוצע)	(ממוצע)		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
-	2,808.3	-	2,500.4	סך הכל נכסים סילים באיכות גבוהה (HQLA)	
תזרימי מזומנים יוצאים					
489.6	24.5	530.4	26.5	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:	
1,719.6	192.0	1,973.0	235.9	פיקדונות יציבים	
7,374.8	221.2	7,249.2	217.5	פיקדונות פחות יציבים	
				פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה	
1,365.4	725.8	1,509.0	788.3	ניהול בנקאי תקין (221)	
מימון סיטונאי בלתי מובטח					
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)					
-	-	-	-	ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים	
1,305.8	658.2	1,428.3	699.0	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	
59.6	59.6	80.7	80.7	חובות לא מובטחים	
מימון סיטונאי מובטח					
2,124.7	211.6	2,433.0	221.1	דרישות נזילות נוספות, מזה:	
תזרימי יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון					
71.8	71.8	75.3	75.3	אחרות	
-	-	-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב	
1,745.2	122.5	2,004.8	127.1	קווי אשראי ונזילות	
-	-	-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	
307.7	17.4	352.9	18.7	מחויבויות מימון מותנות אחרות	
1,375.1		1,489.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	
תזרימי מזומנים נכנסים					
-	-	-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	
449.9	300.0	503.0	340.1	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	
66.8	66.8	70.3	70.3	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	
516.6		410.4		סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	
סך ערך מותאם ⁽³⁾		סך ערך מותאם ⁽³⁾			
2,808.3		2,500.4		סך הכל נכסים סילים באיכות גבוהה (HQLA)	
1,008.3		1,078.9		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	
279%		235%		יחס כיסוי סילות (%) (LCR)	
				21 סך הכל נכסים סילים באיכות גבוהה (HQLA)	
				22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	
				23 יחס כיסוי סילות (%) (LCR)	

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).

2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרימים נכנס או יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).

3. ערכים מתאים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרימים נכנס ויוצא (2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים). להגדרה של נכסי רמה 1, רמה 2 ורמה 2 ראה נוהל בנקאי תקין 221.

הבנק ממשיך באסטרטגיה, שהחלה לפני מספר שנים, של התמקדות בגיוס מקורות ממשקי בית תוך חתירה להרחבת בסיס המפקידים וגרעון הפיקדונות. בשל ההנחה כי הישענות רחבה על מפקידים קטנים (משקי בית) תתרום לייצוב מקורות המימון ובכך לחוסנו של הבנק ולשיפור פרופיל הנזילות שלו, הבנק הקצה משאבים לטובת גיוס ממשקי בית. הבנק מגוון את סל המוצרים המוצע למשקי בית ופועל לשיפור מתמשך ביכולת הגיוס שלו מאפיק זה.

ניהול סיכון הנזילות וסיכון מימון

דירקטוריון הבנק קבע את עקרונות ניהול הנזילות, את מדרג האחריות והסמכות ואת מערך ההתראות והטיפול בחריגות מהמגבלות שנקבעו. קביעת המגבלות האמורות מביאה בחשבון הן התרחשויות צפויות של אירועים בבנק ובסביבתו העסקית והן את האפשרויות העומדות בפני הבנק לגבי גיוס מקורות חלופיים במקרה הצורך ואת העלויות של מקורות אלו. הערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים ולשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שייחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש.

יחס מימון יציב (NSFR)

הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח (לטווח של שנה) באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-Net Stable Funding Ratio (NSFR) בהוראות באזל III בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342. הוראת חובת גילוי יחל מיום 31 בדצמבר 2021 יחס המימון היציב, לפי מקדמי הוראות באזל, עמד ביום 30 ליוני 2021 על 131% בדומה ליחס בסוף שנת 2020 שעמד על 138%.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים. כ-70% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור המאופיין בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

כחלק מניהול הסיכון, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות ממשקי בית. כ-81% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים. וכ-50% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליון ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות שלו באופן שוטף, על-ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן: תקרה להיקפי גיוס נדרשים בשלוש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

סיכונים אחרים

סיכון תפעולי

בעת משבר, הבנק חשוף לסיכונים תפעוליים כגון: המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיים המידע, אבטחת מידע וסייבר וסיכונים מעילות והונאות. הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנבעים מסיכונים תפעוליים. עם פרוץ משבר הקורונה זיהה הבנק את הסיכונים התפעוליים המתפתחים בתקופת המשבר, יושמו פעולות לניהול מיטבי של הסיכונים והורחבה הבקרה בתחומים אלה. במהלך הרבעון הראשון של השנה חלה התמתנות בפרופיל הסיכון התפעולי של הבנק, עם החזרה לשגרת עבודה, כולל החזרה לעבודה במתקני הבנק, ניהול הסיכון התפעולי מתבצע בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמך המדיניות הקובעים את הדרכים, השיטות והתהליכים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים, למדידתם, הערכת הסיכון (כולל במוצרים ופעילויות חדשות) ומזעורם.

להלן מידע בדבר פוטנציאל סיכונים אלה:

סיכון המשכיות עסקית – הבנק נדרש לשמור על רציפות מתן שירות ותפקוד, גם בעת צמצום הגעת עובדים למתקני הבנק, והגנה על עובדי הבנק ומניעת הדבקה. נדרשת תשומת לב גבוהה לניהול סיכון המשכיות עסקית מול ספקים אשר עובדים עם הבנק.

סיכון סייבר ואבטחת מידע – בעת המצב המשברי קיימת עלייה בסיכון המובנה להתקפות סייבר מצד גורמים עוינים שעשויים לנצל את המשבר. מחלקת הגנת הסייבר ואבטחת המידע פועלת באופן שוטף ורציף. מתקיימת עמידה מלאה בביצוע סקרי סייבר למערכות בסיכון גבוהה כנדרש במדיניות הבנק וברגולציה. תכנית הסקרים השנתית שמבוצעת בבנק מתנהלת כסדרה בשינויים קלים. מתבצעת פעילות ענפה של הדרכה והסברה לעובדים, בין היתר באמצעות תרגול פישנינג, שמותם לתקופה זו. חדר ניטור סייבר ממשיך בפעילות. מתקיים קשר שוטף למול יחידת הסייבר הפיקוחית וגורמים לאומיים לגבי אירועים מיוחדים. ניתן דגש מיוחד לשירותי מודיעין נוספים עליהם הבנק מנוי. לצד זאת מתקיים עדכון שוטף לחברי ההנהלה, מנכ"ל הבנק ודירקטוריון הבנק.

סיכונים טכנולוגיים המידע – האתגרים הטכנולוגיים בחיבור עובדים הבנק לעבודה שלא במתקני הבנק, ושמירה על רציפות תפקודית רבים. קיים סיכון לכשלים ותקלות, איטיות מערכות ועומסים, פגיעה ביעילות העבודה לאור קושי בתפעול מערכות אצל משתמשים, סיכון לפגיעה בתמיכה ושירות למשתמשים בגלל מרחק וקושי בזמינות ועוד. הבנק נערך עוד טרם הגעת המגיפה לארץ, מבחינת תשתיות עבודה מרחוק, ומנהל את הסיכונים הללו בתשומת לב הדוקה.

מעילות והונאות – בתקופת משבר גורמים שונים עשויים לנצל את המצב לביצוע מעילה או הונאה. הורחבו פעולות הבקרה למניעת מעילות והונאות, ויושמו פעולות הסברה להגברת מודעות עובדים לארועים מסוג זה. הבנק מטפל בסיכון זה בהתאם להוראות בנק ישראל, לפי תכנית עבודה סדורה, במטרה להמשיך ולשדרג את מסגרת העבודה שלו על מנת ליצור מסגרת מתקדמת ואפקטיבית לטיפול בסיכון.

למידע נוסף על החשיפה לסיכונים הנ"ל ולאופן ניהולם ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020 של הבנק.

לפרטים נוספים אודות הסיכון התפעולי וסיכונים אחרים ראה [דוח על הסיכונים לשנת 2020](#).

נספחים

מילון מונחים

לפירוט מילון המונחים [ראה דוח על הסיכונים \(גילוי בהתאם לנדבך 3\) לשנת 2020 של הבנק.](#)

אינדקס

נ	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	13,10,9	א	אינדקס	3,2
	מינוף	22,21,10,8,3,1		אשראי לדיר	40,28,27,3
	מיסים נדחים	20,19,17,16,13			
	מסגרות אשראי	38			
	מפקידים גדולים	40			
ס	נכרים	39,22,21,16,14	ה	באזל	40,38,19,18,17,13,12,5,4,1
	נדילות	40,39,38,23,11,9,8,3		בטחונות	22
	ניירות ערך	36,35,33,22,21,6,1			
	סיכון אשראי	36,32,31,26,25,23,22,12,3,1		הון מניות	18,16,15
ש	שווי הון	36,16	מ	הון עצמי רובד 1	20,17,16,15,14,13,8
				הון רובד 2	20,19,18,17,15,13,8
				הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	13
				מגבלות	40,39,38,30,29,28,27,13,11,10,9
				מדדי ביצוע עיקריים	28,3